

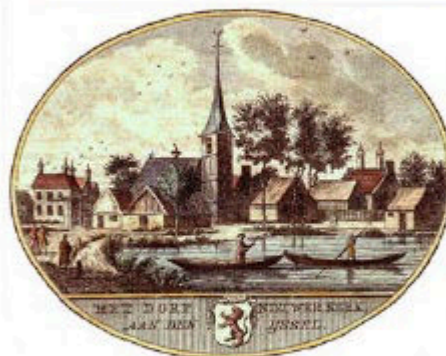
NIEUWSBRIEF

Secretariaat:
Verzetsstraat 76
2912 CV Nieuwerkerk a.d. IJssel
Tel. 0180-314870
e-mail adri.den.boer@geo-info.nl
Rekening NL89 RABO 0345 2942 03
Girorekening 0272263- ANBI
Oudheidkamer: 's-Gravenweg 8
(tel. 0180-312228)
Museumnummer 1215
Internet-adres:
www.hvnweb.nl

No 72 - APRIL 2016

HISTORISCHE VERENIGING

NIEUWERKERK AAN DEN IJSEL

Open middagen Oudheidkamer (14-17 uur):
7/5, 4/6, 2/7 (10-17 UUR), 6/8, 3/9, 10/9 (OMD), 1/10, 5/11, 3/12

*W.s. 18de-eeuwse Rijksmonument 'Langehof', 's-Gravenweg 16,
eind 20ste eeuw (www.atelier-mimischouten.nl)*

Essemolen met niet alleen het hek, maar ook nog de toegangsvlonder als recreatieve voorziening van de landinrichting uit 1994, toevertrouwd aan recreatieschap Hitland! (Zie p. 8.) Sinds kort ligt er trouwens één vervangende biels.

Winkel op Kortenoord van Job en Sara van Gelderen-de Man kort na WOII; links dochter Bep, die in 1930 de eerste steen legde (nog present in muur).

28 APRIL LEDENVERGADERING, ZIE PAGINA 2

OPNIEUW EEN MIMI SCHOUTEN VAN DE 'S-GRAVENWEG...

...staat er voorop deze Nieuwsbrief. Nu van nog dichterbij de Oudheidkamer: de boerderij Langenhof van ooit de elite familie Van Lange. Dank!

KORTENOORD-EXPOSITIE NOG TOT EIND AUGUSTUS

Kom kijken, gerust nogmaals en met gasten! Dit knipsel is uit het *Leidsch Dagblad* van 30 mei 1870 en geeft een beeld van hoe er wel tegen Kortenoord werd aangekeken. Het gaat over een heuse werkstaking.

„Zooals de ouden zongen, piepen de jongen!” Wanneer wij bij deze „ouderen” denken aan arbeiders in groote fabrieksteden, dan mag dit spreekwoord toegepast worden op werklieden in minder aanzienlijke plaatsen, die 't eens gaan probeeren met eene werkstaking. Een voorbeeld daarvan leverden onlangs eenige arbeiders van eene steen- en glasfabriek aan den Hollandschen IJssel, die 't werk staakten, in de hoop van aan de spoorwegwerken te Rotterdam en aan de droogte maken plassen onder Nieuwerkerk meer loon te zullen verdienen. 't Was echter maar „piepen,” want weldra keerden zij terug tot hun werkkring, die waarlijk nog zoo kwaad niet is. Algemeen is men van oordeel, dat deze werkstaking — vooral wat de glasfabriek betreft — ten eenenmale ongemotiveerd was, en dat ook de arbeiders der steenfabriek, die den geheelen winter op voorschotten van den fabrikant geleefd hebben, veeleer reden tot dankbaarheid hadden. 't Schijnt dat de eisch om hooger loon meer een voorwendsel geweest is, om ook eens een „werkstaking” te kunnen spelen en den baas een leelijken poets te bakken.”

LEDENVERGADERING: 28 APRIL 2016

Alle leden worden uitgenodigd voor de Algemene Ledenvergadering op donderdag 28 april in de Oudheidkamer, aanvang 20.00 uur. De agenda is als volgt:

1. *Opening*
2. *Jaarverslag 2015 - zie hierna, dán met uitgebreide pp-presentatie 2015 **
3. *Jaarrekening 2015 (incl. verslag van de kascontrolecommissie, Ad Smit en Ton Reijers) - stukken ter vergadering (jaarrek. al op www.hvnweb/anbi)*
4. *Benoeming kascontrolecommissie 2016 (Aftredend en niet-herkiesbaar is Ad Smit; voorgesteld wordt om plaatsvervanger Pim v.d. Zalm tot lid te verkiezen; de vergadering kiest dan een nieuwe plaatsvervanger.)*
5. *Bestuurszaken: aftredend en herkiesbaar als bestuurslid is Johan Knoester. Evt. tegenkandidaten kunnen tot 20.00 uur worden ingediend.*
6. *Rondvraag en sluiting, hierna gedigitaliseerde films van W. de Bruin/PCOB (met o.a. kenmerkende oude toespraken van Maarten Molenaar)*

* Deze staan vanaf 2006 per jaar op de website onder 'Contact, nieuws & links'.

JAARVERSLAG 2015

Algemene Ledenvergadering: Op 3 juni werd de Algemene Ledenvergadering gehouden, waarin de jaarstukken 2014 werden vastgesteld. Voor de aansluitende presentatie van bedrijfsfilmfragmenten van Kortenoord kwam nog een tiental mensen extra kijken. In de kascontrolecommissie trad Kees Vermeij af en werd plaatsvervanger Ton Reijers lid. Pim v.d. Zalm werd de nieuwe plaatsvervanger.

Met museaal adviseur Marijke Edel werd met name voor registratie een vrijwilligersovereenkomst 2015 gesloten; daarnaast werd met haar samengewerkt voor schooleducatie via SCNZ en Brains. Eind 2015 waren ruim 8000 objecten (2014: 8000) basaal in het programma Adlib geregistreerd en - soms in meervoud - ook door vrijwilligers (m.n. Wim Schuurs) vastgelegd in 10.000 foto's. Voor de vrijwilligers is in april een werkbezoek georganiseerd aan het streekmuseum Jan Anderson in Vlaardingen.

Leden, donateurs etc.: Eind 2015 telde het HVN-kennisnetwerk 257 leden (2014: 266), 17 bedrijfsdonateurs (2014: 15), 1 tijdelijke (bank)sponsor en 1 subsidiegever (gemeente Zuidplas).

Aantal bezoeken: Het aantal open dagdelen was 12 (2014: 12) met soms demonstraties van de touwbaan en op Open Monumentendag ook van een smid. De open dagdelen en groepsbezoeken zorgden voor 456 resp. 381 d.i. in totaal 837 bezoeken (in 2014 315 resp. 891 d.i. in totaal 1206 bezoeken). Tot de groepsbezoeken behoorden 234 (2014: 340) bezoeken van scholen, nu allen in ht eerste halfjaar. Dit jaar kwamen er bij mevr. Edel twee naschoolse lessen met 13 kinderen/uur in het kader van het project Brains (2014: twee). De secretaris gaf op verzoek op 30/3 een pp-presentatie over 1953 op de Gideonschool (30 II, verslag met foto's op www.gideonschool.net). Acquisitie van Zuidplasscholen vond plaats door SCNZ/GmbH. De rol van 'netwerkmuseum' is versterkt. De bevrijdingsexpositie in de Oude Kerk en rondleidingen met pp-presentaties op verzoek over de gemeentelijke steenovens trokken 300 resp. 70 bezoekers.

(Op 7 februari namen voorzitter en secretaris deel aan de verhalencarroussel van de steenovenstichting. Een speciaal groepsbezoek met pp-presentatie en steenovensprookje daar was er op 18 september voor Rabobankleden.)

In oktober werd voor hervormde ouderen in Zevenhuizen de pp-presentatie over die gemeentelijke steenovens gegeven (50 p.). Op Pinksterzaterdag werd een lezing verzorgd over de IJsselveren op het leefgoed De Olifant (18 p.). Bij de gemeentelijke Oude Begraafplaats werd als extra gratis dienst op 31 oktober een informatieochtend verzorgd (20 p.). Uiteindelijk zijn door de 837 bezoeken, vermeerderd met het aantal toehoorders bij extern door de HVN gegeven lezingen/rondleidingen en verzorgde expo's van 488 (2014: 155) **1351 (2014: 1363) mensen direct bereikt**. Dit is uiteraard nog *exclusief* bezoekers aan de permanente HVN-satellietexpo's in de Batavier en in molen Windlust, HVN-bruiklenen aan HVC, bezoeken aan de website/facebookpagina en lezers van kabel- en krantenpublicaties!

Verder was er nog beperkt multifunctioneel gebruik van de koffieruimte, uit: BRAVO! ACTIVITEITENAANBOD BEWEGEN 55+ (Gemeente Zuidplas): *'In een mooie omgeving met leeftijdgenoten in een ontspannen sfeer gezellig een partijtje schaken of dammen. Kom langs!'* Ook diende de buitenruimte van de Oudheidkamer herhaaldelijk als vertrekpunt voor seniorenwandelingen (niet meegeteld als bezoeken).

Tentoonstellingen: Op meerdere locaties werden wisselexposities gehouden.

- Tot maart was op de stalzolder de in 2014 door wethouder Hazelebach geopende expositie van persfoto's van 1984-1998 van wijlen Peter Molkenboer van het Oude Dorp en de Oudheidkamer nog te zien.

- Tot maart was in de stal de in 2014 door Eefje Molenaar geopende mini-expositie *'Poëziealbums in Zuidplas'*. Bruiklenen waren er ook uit de andere Zuidplasdorpen.

- Op 4 april opende wethouder Joke Vroegop-de Bruijne de Oudheidkamer-expositie over Kortenoord.

- actief is meegewerkt aan een bevrijdingsexpositie in de Oude Kerk op 27 april door objecten uit WOII uit te lenen, met schriftelijke én mondelinge HVN-toelichting; ca 300 bezoekers kwamen er op af in consistoriekamer.

- In de nieuwe *Batavier* werd in een door de bibliotheekherinrichting begin 2015 beschadigde satellietvitrine de tentoonstelling over de stenenkruister 'in depot voortgezet'. Onbeschadigde voortzetting gold voor de satellietvitrine in Windlust, bij het restauratiejubileum op 9 mei aangevuld met een bemande HVN-stand. Aan de HVC werden objecten uitgeleend voor hun expositie in het Dief- en Duifhuisje over hun ijsselsteenbakkerij.

Folder, Nieuwsbrieven en -flitsen: De Nieuwsbrief verscheen onder redactie van de secretaris drie maal met zestien pagina's, met onder andere, naast eigen activiteiten en een selectie uit de aanwinsten, ook overzichten van nieuwe publicaties van derden over het werkgebied. De lay-out van dit drukwerk werd zoals gewoonlijk verzorgd door Mieke den Boer. Ook werd in 2015 viermaal de digitale nieuwsflits van de secretaris (per mail) verzonden door Piet Fokker (in 2014 tweemaal). Voor Open Monumentendag 2015 is samen met OZM en HVM op kosten van de afd. Ruimte van de gemeente (!) een kleurig boekje uitgegeven, naar OZM-model als fietsroute.

Website: De in 2007 door Piet Fokker opnieuw ontworpen website werd regelmatig van meer en vernieuwde inhoud voorzien. Vanwege het verdwijnen van www.debatavier.info staan de filmfragmenten van Omroep West uit 2006 over de Bataviersloop en 'het overheidsvandalisme met de letters' nu op www.youtube.com/user/hvnfilm, ook via www.hvnweb.nl. De eerdere eigen videofilm met Maarten Molenaar, 'Het gebruik van de wilg', werd ook toegevoegd, evenals een scan van een Bericht van de afgezette Nieuwerkerkse predikant Kumsius uit 1795. Een laatste voorbeeld zijn de Nieuwerkerkse interviews van Elly van Gelderen uit *Hart van Holland*. Tot de links behoren die naar het streekarchief Midden-Holland, de Historische Vereniging Moordrecht (HVM) en de stichting Oud Zevenhuizen-Moerkapelle (OZM). Een gebouwde HVN-pilot voor een Zuidplasbreed internetportal voor een 'historisch platform Zuidplas' werd om hun moverende redenen door OZM en HVM afgewezen.

Bestuur: Het bestuur kwam, exclusief de ledenvergadering, vijf keer samen. De verlichtingsproblematiek beneden in de stal werd in het voorjaar opgelost met aanpassing en led-lampen. Voor de open middagen etc. werden T-shirts met opdruk aangeschaft. Bij de cultuureducatie waren er wijzigingen bij SCNZ en wijzigde de HVN zelf het lessenaanbod. Overleg met OZM en HVM werd voortgezet: met name over gemeentebestuur inzake monumenten, archeologie, archiefzorg en straatnaamgeving; dit niet alleen middels de afgevaardigden in (inter)gemeentelijke commissies, maar ook door gezamenlijke bijeenkomsten van afgevaardigde bestuursleden.

Gestart werd dankzij en in *Hart van Holland* een verhalenreeks, 'Schatten van Zuidplas', met per twee weken een bijdrage van OZM, HVN of HVM (dus één keer per zes weken van de HVN en wel door de voorzitter). Johan Verboom (vz HVM) werd als Zuidplasbrede contactpersoon met de stichting Open Monumentendag vervangen door Eef Oosterwijk (HVM). Het verzoek van uitgeverij Optima te Vianen voor een gezamenlijke thematische reeks 'Het leven in Zuidplas' zag de HVN wèl, maar zagen OZM en HVM niét zitten, en een HVN-initiatief voor een gezamenlijke uitgave met de HVC kreeg evenmin kans. Deelgenomen werd alleen door de gesubsidieerde HVN aan bijeenkomsten over het nieuwe gemeentelijk subsidiebeleid. Contactpersoon met de informele groep Mooi Zuidplas was de 2e voorzitter. Herstel van de beschadigde voor de HVN bestemde gemeentelijke satellietvitrine in de Batavier vond in 2015 niet plaats. (Begin 2016 kwam er wel een vervanging!)

De eind 2014 uit de Nieuwerkerkse bibliotheek geredde 1,3 strekkende meter regionaal-historische boeken werd in september overgedragen aan vestigingscoördinator Jacoline Hoogerwaard van de bibliotheek De Groenen Venen (in v.m. dorpshuis de Batavier).

Collectie Oudheidkamer: Er waren weer vele spontane schenkingen met soms historische sensaties. Hierbij hoorden Nieuwerkerks Tellus-aardewerk en prijzen van de lokale fokveedagen. De permanente bruikleengever Zuidplas (afd. Ruimte) was bereid aanbrengen van een kap te betalen over haar Zuidplasmaquette naar 1840 alvorens deze 'terug te lenen' en te transporteren. Terugbrengen vond tijdig plaats vóór de Kortenoordexpositie en de gratis opslagdienst van de HVN werd zo voortgezet.

Stimuleren van erfgoedzorg bij overheden en anderen: Op 24 januari 2011 is via een digitale meldingsbon aan de gemeente gevraagd om onderhoud aan baarhuisje en nu monumentaal ijzeren hek op de oude begraafplaats. De melding is met nr 15962 in behandeling genomen, leidde nog steeds niet tot resultaat, maar dit werd in oktober 2015 na confrontatie daarmee wel toegezegd door de verantwoordelijke wethouder. Omgekeerd is bij het ruimen op de begraafplaats Essehof in 2015 de HVN niet betrokken bij de selectie van historische stenen (B&W: nul).

Geparticipeerd werd vanuit de HVN in de gemeentelijke Monumentencommissie. (Eenmaal werd de Oudheidkamer voor haar vergaderen ter beschikking gesteld vanwege raadhuisdrukte.) Tot aanvulling van de gemeentelijke monumentenlijst van Zuidplas met ook 13 Nieuwerkerkse panden besloten B&W in juni, maar de aanwijzingsbeschikkingen werden pas eind december verzonden (dus zelfs ná publicatie van de objecten in de HVN-Nieuwsbrief van oktober). Ook werden er 18 beeldbepalende panden aangewezen, die gemeentemonument worden als de eigenaar daarom vraagt. Verondersteld wordt dat het recreatieschap Hitlandbos dit voor het fundament van de benedenmolen van de Essepolder (ca 1780) nu minstens zal overwegen, gezien de participatie van de gemeente Zuidplas daarin! HVN-materiaal, zoals de film 'Stenen uit slib' van Cor Vermeulen, stond op de gemeentelijke website www.steenovens.nl, maar deze verdween onverwachts, evenals een jaar eerder hun website www.debatavier.info. Vanuit de HVN wordt ook deelgenomen in de straatnaamcommissie: de geadviseerde naam Schevebrug (nabij de zgn Scheve Overweg) werd vastgesteld en de naam Steenbakkerij voor meer bedrijfsterrein naast de Maalderij en de Grasdrogerij werd voorgesteld.

De rol van de Oudheidkamer als uitgiftepunt voor het fusieboek 'Thuis in Zuidplas' werd graag voortgezet.

Vanuit de HVN werd ook deelgenomen in de Adviescommissie van het streekarchief Midden-Holland (met in 2015 een bijdrage van de gemeente Zuidplas van €160.367).

Dank en slot: Dank aan de diverse vrijwilligers (leden en [nog] niet-leden), contribuerende leden, bedrijfsdonateurs, gemeente Zuidplas (bewaar- én subsidiegever), Rabobank Gouwestreek (bewaargever en sponsor), pers/Omroep-Zuidplas, eigenaar Vestia, ASVZ-buren (hulp in kasje etc.) en de gastfamilie Molenaar! Ook op deze plaats wensen we de laatste sterkte met de ziekte van dhr Molenaar; afspraken over beperking van hun beheer en onderhoud zijn gemaakt. Extra aankondigen met objectfoto's van open middagen etc. via Face-Bookgroepen leken nog geen ander resultaat dan e-kennisname te hebben. (Betekent overigens dan nog een onbekend aantal *extra* bekijkers van tentoonstellingsobjecten en nog meer voldoen aan het politieke ideaal van 'Cultuur als bindend element'.) Voor de publieke eigen HVN-historie over 2015 zij verder verwezen naar het pp-jaarverslag (na ALV op internet) en het persknipselplakboek bij de secretaris, dat ook op deze ALV present zal zijn. In de Oudheidkamer is verder het gastenboek met (alleen positieve!) publieksreacties aanwezig.

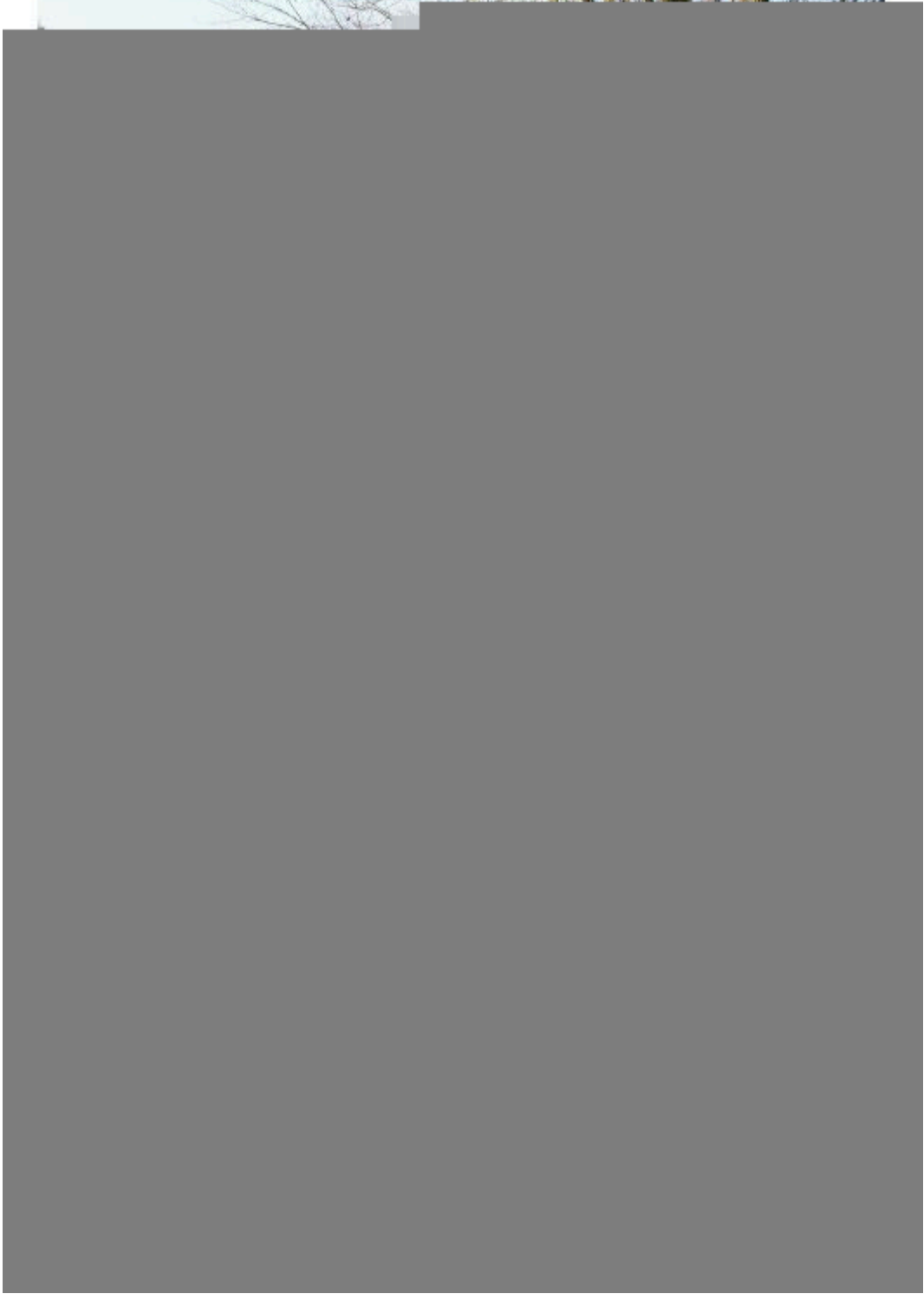
FEEST-IDEETJE

Stel: u hebt iets te vieren. Als lid of donateur biedt de HVN u een rondleiding in de Oudheidkamer aan (€20 per uur plus evt. koffie/thee). Informatie en afspreken bij de secretaris Adri den Boer, tel. 0180-314870.

TERUGBLIK EXCURSIE IN (NU) HITLAND VAN 12 MAART 2016

Het totaalgebied dat pas sinds de wording van het recreatieschap Hitland heet bestaat uit de onverveende delen van de polders Esse, Gans- en Blaardorp. Doelen van de excursie - met mooi weer en dezelfde als op 8 april 1995 - waren met name de polderrestanten: naast de molenwetering en de Essemolenvliet waren dat fundamenten van twee watermolens, een hun vervangend motorgemaal van 1925, een machinistenwoning van 1939 én het beeld van februari 1953 (daar nodig omdat men in 1925 bij het te fors verwijderen van de uitwateringsslus van de molens de dijk te zwak herstelde...). Voor HVN-ers die samen bij de Oudheidkamer een molenroede en korte spruit van de Essebovenmolen bezitten was het uniek om nu het fundament daarvan te bekijken én een gedenksteen eruit van 1866 te zien. Toen 'kwam' de Blaardorpsemolen van Ver Hitland en ging als bovenmolen van Esse dienen. De romp kreeg een naamrijke gebogen gedenksteen. Die werd bij de afbraak van de molen binnen in het nieuwe gemaal ingemetseld (zie foto links onderaan op p. 7). Intussen is het gemaal verbouwd tot een uniek woonhuis en dankzij de familie P. Groenedijk (!) mocht de groep die gebogen steen binnen bewonderen en fotograferen! (Zie voor die naam van E. Hoogendijk van Lange erop de vorige Nieuwsbrief!)

RIJKSMONUMENT 1^e TOCHTWEG 25 IN 1985 EN IN 2016...

Monumentenzorg (nu RCE) maakte de foto in 1985 toen Geertruida's Hoeve nog een boerderij was. HVN-voorzitter Johan Knoester maakte de foto in 2016 om bij B&W per brief op handhaven aan te dringen: geen van de 27 raadsleden leek dat nog te hebben gedaan. Het karnhuis was al eerder weg, maar het verdere verval is van de Zuidplasplassen! De ontvangst van de HVN-brief is door B&W bevestigd. Dat wel. De HVN kreeg ook een mail van een zeer eventuele koper....

Als informatieve voorbeelden van wat in oude kranten is te vinden op www.samh.nl.

de verkoop van een fabrieksinventaris, de aankoop van een beer en wéér een personeelsadvertentie.

(De beide eerste voorbeelden zijn op deze pagina te zien, het derde staat op de volgende.)

Omdat gebleken was, dat het houden van twee beeren onnoodig was, had het bestuur besloten den oudste onder de leden te verkoopen. De heer M. Molenaar werd na opbod en afslag de koper voor f 47. Bij de gewone rondvraag stelde de heer Vis voor het dekgeld te verlagen. Medegedeeld werd dat de heer A. van der Dussen, bij wien de beeren gestationneerd zijn, 25 cents wilde verminderen, indien de afdeling ook dat bedrag wilde laten vallen. Hiertegen bestond niet het minste bezwaar, waarom het dekgeld werd teruggebracht op f 1,50.

Openbare Vrijwillige Verkoop.

De Notaris J. VAN DER LEEDE
te Ouderkerk a/d IJssel is voornemens op Vrijdag den 1en Mei 1914, des morgens ten 11 ure, aan na te melden fabriek, aan 's-Gravenweg, nabij het Spoorwegstation te

Nieuwerkerk a/d IJssel,
in het openbaar te verkoopen:

Den Inventaris

van de **Roomboter- en Kaasfabriek**
„MIJNLIEFF & Co.”

aldaar, bestaande in:

Een **Koelmachine „Atlas”**, capaciteit 7500 calorieën, in 1906 nieuw geleverd, weinig gebruikt; **twee Stoompompen: „Hollandia”** en **„Worthington”**; **twee Alfa Separators**, 1500 en 2000 liter; Voorwarme, twee Pasteurs, twee Karns, Boter-kneder, Roomkoeler en Uitdruppelapparaat;

twee Melkpompen „Unique”;
vlakke Melkkoeler „Smidts”;
Melkweegbascule „Sinus”;
twee Kaasbakken, 1500 en 1800 liter;
twee Ijzeren Waterbakken, 900 en 3000 liter;

vijf dubbelsijzeren Kaaspersen, Edammerkaaspersen en verder Melkbakken, Koelvaten, Pekelbakken, Bussen, Kaasvormen enz.

Catalogussen der te verkoopen goederen zijn te verkrijgen aan de fabriek en ten kantore van den Notaris.

De goederen zijn te bezichtigen Woensdag en Donderdag, 29 en 30 April a.s., van des morgens 9 tot 's nam. 5 ure.

De **roomboterfabriek** komt ook in de Kortenoord-expositie voor en als aanvulling dus nog bovenstaande advertentie uit de *Schoonhovensche Courant* van 25 april 1914. Daarna kwam in het pand de CIREO-bonenzouterij voor export naar Duitsland en nog later kwam er Paul & Van Weelde resp. Contar.

In januari 1908 werd in café De Roode Leeuw van L. Molenaar een vergadering gehouden van de afd. Nieuwerkerk aan den IJssel c.a. van de Hollandsche Maatschappij van Landbouw. Die afdeling had twee mannetjesvarkens staan op de boerderij Zevenkamp van Van der Dussen aan de Schollevaarseweg en dat kon wel met één toe. Maarten Molenaar van *Nooit Gedacht* (opa van 'de onze') kocht zodoende één beer (*Schoonhovensche Courant* 18 januari 1908).

Mevr. A. M. MIJNLIEFF—HITLAND,
Nieuwerkerk ad IJssel,

vraagt

tegen Juli of later, wegens huwelijk
der tegenwoordige:

een 'flinke

Dienstbode,

P.G., hefst niet beneden de 18 jaar.
's Winters in Den Haag.

De weduwe Greet Mijnlief-Mijnlief vroeg zó een dienstbode, die ze 's winters mee wilde nemen naar haar huis in Den Haag. (*Schoonhovensche Courant* 6 juni 1924). Een foto van haar en meer over de Hitlandvilla is te zien in de Oudheidkamer! Zij gebruikte trouwens de voorletters A.M. van haar man, zoals meer gebruikelijk was, maar dan meestal wel met *Wed.* ervoor....

400 duizend oude Steekturf te koop,

staande bij het Station *Nieuwerkerk*, ook te leveren *franco* in de Wagon
Rijnspoor.

F. en G. M. MIJNLIEFF Az.

Dat men zich niet tot kranten uit de regio hoeft te beperken blijkt wel uit de andere Mijnlief-advertentie hierboven (*Leydse Courant* 4 februari 1880), te vinden op www.leiden.courant.nu.nl.

NUT BEHEERSVERORDENING GEMEENTELIJKE BEGRAAFPLAATSEN?

Zuidplasbreed gezien zijn bij het ruimen van graven de laatste jaren ook graven van historische betekenis geruimd! Dat terwijl Artikel 21 van de door de raad in 2011 vastgestelde beheersverordening het zo goed geregeld léék te hebben:

'1. Het college houdt een lijst bij van graven die van historische betekenis zijn of waarvan de grafbedekking een opvallende kwaliteit heeft.

2. Alvorens tot ruiming van graven wordt overgegaan onderzoekt het college of er graven zijn die in aanmerking komen om op de lijst te worden bijgeschreven.

3. De gemeenteraad beslist over het ruimen van graven en het verwijderen van grafbedekkingen die op de in het eerste lid bedoelde lijst staan.' Voorbeeldig!

Aan de gemeente Zuidplaspas is door de HVN in februari 2016 gevraagd wat het college voor Nieuwerkerk op de lijst zette. Geen van de 27 raadsleden vroeg dat vóór het grote ruimen, in Nieuwerkerk alleen op Essehof, maar verder ook op het oude Moerhage! De lijst was niét gemaakt. Op de relatief nieuwe begraafplaats Essehof verdween niet meer historisch dan (voor het ruimen al) de RAF-plaquette op de steen van Arie Kok (1894-1970), pilotenredder uit WOII. Aan B&W is naar aanleiding van het ruimen van historische graven op Moerhage - de oude Algemene Begraafplaats in Moerkapelle - door OZM, HVM en HVN op 11 maart een brief gestuurd. Het moet in de toekomst anders! De HVN werkt graag aan zo'n lijst mee en zal controleren dat deze dan ook wordt gebruikt. Bij een gemeente die zich niet aan eigen verordeningen houdt is ook dat onzeker!

UIT DE AANWINSTEN

In de week voor Goede Vrijdag kregen we van een particulier een symbolenrijk wandkruis, in 1992 verworven uit de oude RK-kerk aan de 's-Gravenweg. Teunis-Jan Klein (Deshima Bonsai Studio) schonk het gesigneerde kunstwerk **De Hoeksteen** van Ineke van Dijk uit 1973, gemaakt voor de RK-school met die naam. (Volgens Rob Stolk is het van polyester met zand.) Hoe kwam dat zo? De voorganger van De Hoeksteen, de Heilig Hartschool uit 1922 aan de 's-Gravenweg, was door de groei van Nieuwerkerk (toen 11.000 zielen) uit zijn voegen gebarsten. In augustus 1973 opende burgemeester Cor van de Linde (ambtsperiode 1969-1983) aan de Ir. Lelystraat een nieuwe RK-school.

Er kwam een door een leerling aangedragen nieuwe naam. *'De nieuwe school zal de naam Hoeksteen krijgen, een benaming uit het Nieuwe Testament. Mede is deze naam gekozen, omdat de school is gebouwd op de hoek Batavierenlaan-ir. Lelystraat'*, zo schreef De IJssel- en Lekstreek vooraf profaan (en met de meervoudsfout **Batavierenlaan**). Zie voor de tekst trouwens 1 Petrus 2 vers 7. Van de Linde onthulde een muurplastic van een stenen-stapelende jongen en een dito meisje van de bekende Ineke van Dijk van de Beijerscheweg uit Stolwijk.

In 1985 gingen het RK kleuter- en lager onderwijs op in de basisscholen De Hoeksteen en De Wingerd. Na de fusie daarvan in 1994 ging de school van start onder de naam: De Wingerd, gevestigd in locatie Kroonkruid, locatie Wulpendaal en locatie Hoeksteen. Ten slotte kwam er een locatie Van Beethovenlaan. Het pand aan de ir. Lelystraat werd zodoende overbodig en in 2012 door de gemeente te koop aangeboden. Teunis-Jan Klein moest met zijn bonsais weg aan de 1^e Tochtweg, betrok het oude schoolpand en schonk later het door school en gemeente achtergelaten kunstwerk De Hoeksteen dus aan de Oudheidkamer. Dank!

Van mevr. In 't Hout kwam naast in een doos de hoge hoed van P. in 't Hout onder andere een mini-handwerktasje van de fa T. Muij van Kerklaan 80. Ze gaf ook zeer oude visitekaartjes door van bakker A. van Beekum en (in enveloppe uit WOII) van de fa. Schilt van 's-Gravenweg 44 (pand staat nu weer te koop).

SIGNALEMENT VAN NIEUWE HISTORISCHE UITGAVEN

* Rob Vermeulen uit Den Haag gaf een eigen boekje uit: **Naam- en merktekens in baksteen**. Ook de merkstenen AMM en LFM uit de Oudheidkamer komen erin voor, net zoals het 'steentje gemaakt op briketpers' en het steentje met twee vogeltjes (zie foto's hieronder), waarschijnlijk van De Spreeuwenhoek en nu op de Kortenoordexpositie!. De prijs is incl. verzenden €10,50. Email: mail@rajvermeulen.nl. De HVN-Oudheidkamer bleek bij deze uitgave trouwens hét (inter)nationale 'IJsselsteenmuseum' te zijn.

* De veevoercoöperatie De Samenwerking in Haastrecht bestond 100 jaar. Er werd een glossy **100 jaar Samenwerking in het Groene Hart** uitgegeven met ook Nieuwerkerkse foto's. Logisch, want de Nieuwerkerkse coöperatie was de eerste in Zuid-Holland en Utrecht én ging door fusie in 1992 op in De Samenwerking (Na zelf eerder al te zijn samengegaan met de Ouderkerkse coöperatie De Onderneming.) De sierlijst met een generatie Nieuwerkerkse boerenbestuursleden, w.o. G. Streng, uit de HVN-oudheidkamer prijkt wel twee keer in de glossy! Een reportage gaat over een Streng-stalboerderij van nu in Bodegraven en memoreert dat opa Antoon Streng in 1969 van Nieuwerkerk naar Bodegraven verhuisde. (Toen de stad uitbreidde en de forensen steeds dichterbij hun boerderij kwamen wonen) Men boerde namelijk in de Zuidplaspolder op *Weltevreden* aan de Oostingdijk! (Filmpje uit 1977 daarvan staat op YouTube!) De Samenwerking leent ook HVN-objecten voor hun open dag op 18 juni.

* In de rubriek *OUD+heden* in *Hart van Holland* verscheen aan Nieuwerkerks:
- **Pastoor inspecteerde dorpskerk Nieuwerkerk**, over bezoek van pastoor Van der Loos in 1916 (13/4)

Van Johan Knoester stonden in de rubriek *De schatten van Zuidplas* hierin:

- **Achter de tralies bij HVN**, over 't cachotraam van 't Oude Dorp (27/1)

- **De haan uit het 'rijke Roomse leven'**, over de torenspits van 1898 (9/3)

Nieuw is een rubriek met foto's van objecten uit de Oudheidkamers van OZM, HVM en HVN op de kabelkrant van Omroep Zuidplas.

SIGNALEMENT VAN OUDE UITGAVE OVER KORTENOORD...

'Bij de dia's die getoond werden die morgen was er een van een kleine begraafplaats in Willeskop en van kerkgangers die in zondagse kledij gestoken met hun koets het pontje nemen in Nieuwerkerk aan de[n] IJssel. Beelden die ook bij Herman de Man bekend waren.'

Dat schreef Cor van Someren (1942) uit Haastrecht over zijn eigen presentatie op 20 november 1993 in een bovenzaal van een café daar voor de vereniging Herman de Man (Jaarboek 1995 daarvan, p. 79). Het betrof de eigen veerpont en de dito koets van Arie Mijndiëff en zijn eega Gerardina Wilhelmina Jorissen van de steenplaats Spreeuwenhoek. Die domineesdochter zag er ook door de weeks op haar zondags uit! Op de Kortenoordexpositie in de Oudheidkamer hangt als bruikleen de bel van hun villa Spreeuwenhoek nog. Hij kan en mag geprobeerd worden!

BIJ WINDLUST: MAARTEN MOLENAAR ERF

Maarten Molenaar, initiator van het herstel van Molen Windlust op Kortenoord, is op woensdag 2 maart door alle betrokkenen bedankt voor zijn enorme inzet. Molenaar zag tot zijn verrassing dat het terras van de theeschenkerij voortaan zijn naam draagt. Oud-HVN-voorzitter Rien Maaskant is intussen voorzitter van de stichting Molen Kortenoord.

FACEBOOKGROEP Transport en chauffeurs uit Nieuwerkerk a/d IJssel

Deze groep kent ook foto's van nieuwe modellen van onder andere vrachtwagens van Dekker en De Groot op haar pagina's. Verder: op de Duitse website www.msw-modelle.com zijn voor €199 1:50-modellen te koop van de vijfassige GINAF X5450S-afvaltruck van het Nieuwerkerkse bedrijf K. de Graaff. Verder kwam er een foto tevoorschijn van de vrachtwagen van Leen Karreman (ELKA), die ook een BRANDSTOFFEN- EN HANDELSMAATSCHAPPIJ (BRENHAMIJ) begon. Voor beide dank aan de aanbevolen Facebookgroep 'Transport en chauffeurs uit Nieuwerkerk a/d IJssel' (> 300 gratis leden) van Kees Boudewijn.

DANK AAN VESTIA

Op 11 maart is door eigenaar Vestia één van de zes roeden van 'onze' tweede hooiberg gestut met een verticale balk aan de binnenkant. 't Was nodig!

BIBLIOTHEEKVITRINE EN -BOEKEN IN GEBRUIK GENOMEN

Op vrijdag 22 januari 2016 heeft de HVN-secretaris in het leescafé in de Batavier een nieuwe vitrine ingericht als mini-ijsselsteenmuseum over vooral de steenkruister. Deze HVN-satellietexpositie was tot januari 2015 al te zien op de zolder van dorps huis De Batavier, maar die gemeentelijke vitrine raakte beschadigd. De nieuwe vitrine is van De Groenen Venen en voor HVN-gebruik! Ook de geredde streekboeken zijn intussen in de collectie opgenomen!

BIBLIOTHEEKHISTORIE UIT 1901 (OP KORTENOORD!)

Van 1887-1961 was er in Nieuwerkerk een Werkliedenvereniging 'Ondersteuning zij ons doel'. De notulen vanaf 1901 gingen in 1993 via de Oudheidkamer naar het streekarchief. Men deed aan meer dan aan onderlinge verzekering voor ziekengeld. Ene Van den Dool vertrok in 1901 uit de gemeente en toen gingen boekenkast en boeken van de leesbibliotheek van de vereniging naar winkelier Jan de Wit op Kortenoord. Schilder G. van Erkel moest de kast bijverven. Het bibliothecaris-zijn leverde f2,50 per halfjaar op. In oktober 1901 was er een verloting van boeken, natuurlijk na een besluit daartoe van de ledenvergadering. De boeken werden op 48 hoopjes gelegd, voor ieder lid een stapeltje. Daarna werden de stapeltjes genummerd. Na de loting kreeg elk lid een pakje boeken door de bode thuisbezorgd. Heel correct toen bij dié bibliotheek...

STEENOVENS WEER IN 'T NIEUW

BBW besloten op 9 februari om zo

OUDESTE NIEUWERKERKSE LUCHTFOTO OP FACEBOOK?

In de groep 'Je bent Nieuwerkerker aan den IJssel als...' plaatste Fred de Groot deze vroege luchtfoto van het (nu Oude) Dorp. Achterop stond intussen als datering 1915-1925 en dat spoot met bekende andere foto's. Platglas ligt tot de kerk, zelf op nog mooi gelegen op het kerkeiland. Het lijkt eerder een opname met een vlieger of ballon dan al met een vliegtuig. KLM-luchtfoto's in Aviodrome zijn er ook pas vanaf 1921.

10 SEPTEMBER: OPEN MONUMENTENDAG 'ICONEN EN SYMBOLEN'

- Samen met HVM en OZM wordt er weer een brochure overwogen.
- Tegen die dag nieuwe HVN-satellietexpositie 'Iconen van de Batavier'
- 's Morgens om 10.30 uur excursie naar symbolen op Oude Begraafplaats
- Bekeken wordt nog een wandeling-met-gids op het Oude Dorp.
- Open middag met wissel-expositie '*25 jaar Oudheidkamer en iconen*'

Op de begraafplaats zijn hek en huisje met zandloper-symbolen dan vast al hersteld. De HVN is daar sinds 2011 met de gemeente over bezig. Zat niet in het beheerplan.... Begraafplaatsonderhoud betaalt men uit leges die men niet graag wil verhogen. Wethouder André Muller op 26 oktober 2015: *'De vraag van het hek ga ik uitzetten, voor het baarhuisje is al aangeboden dat mensen hier graag aan bij willen dragen en onderhoud hiervan willen doen. Hier ben ik hard mee bezig zodat het huisje behouden blijft en opgeknapt wordt. Ik kom er snel op terug!'* (ook al doorgegeven bij de excursie op 31 oktober 2015)

GEVRAAGD: VRIJWILLIGER-ACQUISITEUR LEDEN EN DONATEURS

Meld u aan bij een voorzitter (zie achterop). Blijft hard nodig!

Nieuw lid: M.A. Wijnhold, 's-Gravenweg 87a, 2911 CE

Werf ook een lid!

CONTRIBUTIE

Wie voor 2016 nog niet betaalde wordt opnieuw verzocht om die contributie over te maken. De minimum-contributie voor leden is in 2013 vastgesteld op **€17,50**, terwijl de minimum-donatie voor bedrijven **€50** is. (Opzeggen kon tot 1 januari.)

Het bestuur verzoekt u om deze bijdrage over te maken op rekening **NL89 RABO 0345 2942 03**, onder vermelding van 'contributie 2016', waarvoor bij voorbaat dank!

Voor de belastingen: de HVN is een Culturele ANBI! Wie minimaal vijf jaar lang een gift in geld wil doen kan het formulier 'Overeenkomst Periodieke Gift' downloaden van www.hvnweb.nl. Het ingevulde formulier kunt u opsturen naar de penningmeester en u ontvangt het ondertekend retour. Hij informeert ook over gewenst legateren.

DE OUDHEIDKAMER WORDT MEDE MOGELIJK GEMAAKT DOOR:

Bouwmarkt Formido Nieuwerkerk aan den IJssel

Makelaar Legendijk

Leefgoed De Olifant

Restaurant De Roode Leeuw (Capelle a/d IJssel)

Venrooy tandtechniek

**TUINPLANTENCENTRUM
v.d.Dussen**

Tuinplantencentrum Van der Dussen

